

İdeal Kralın İnşası: Wessex Kralı Büyük Alfred (871 – 899)¹ The Making of the Ideal King: Alfred the Great, King of Wessex (871–899)

Sena ÖZBAY DALKILIÇ*

Öz

Bu makale, IX. yüzyılda Wessex Kralı olarak hüküm süren Büyük Alfred'in (871–899), İngiliz tarih yazımında nasıl ideal bir hükümdar figürü olarak tahayyül edildiğini incelemektedir. Kral Alfred, yalnızca kendi döneminde etkili bir liderlik sergileyen bir hükümdar değil, aynı zamanda ölümünden sonraki yüzyıllarda farklı tarihsel ve kültürel bağlamlarda yeniden yorumlanarak efsanevi bir kimliğe bürünen bir figürdür. Zamanla İngiliz ulusal kimliğinin de temel taşlarından biri haline gelen Alfred, ideal İngiliz hükümdar tipinin en önemli temsillerinden biri olarak konumlandırılmıştır. Bu çalışma *Anglo-Sakson Kroniği* (*The Anglo-Saxon Chronicle*) ve Asser'in *Vita Ælfredi* adlı eseri başta olmak üzere birincil kaynaklara ve çeşitli edebi metinlere dayanarak Alfred'in üç ana tema etrafında nasıl ideal bir kral olarak inşa edildiğini analiz etmektedir: *bellator rex* (savaşçı kral), *sapiens rex* (bilge kral) ve “England's Darling” (İngiltere'nin gözbebeği). Ayrıca Kral Alfred'in kral imajının yalnızca kendi tarihsel bağlamıyla sınırlı olmadığını, kültürel hafıza içinde yeniden üretilen, anlatı sürekliliğiyle güçlenen ve zamanla siyasal bir mite dönüşen bir sürecin ürünü olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda makale, Kral Alfred'in kral kimliğinin tarihsel ve edebi söylemler yoluyla nasıl kalıcı ve yeniden işlevselleştirilen bir şekle dönüştürüldüğüne odaklanarak monarşik temsilin uzun vadeli inşasına dair literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar sözcükler: Büyük Alfred, Wessex, Anglo-Sakson, krallık, İngiltere.

Abstract

This article examines how King Alfred the Great (871–899), who ruled Wessex in the ninth century, has been envisaged as an ideal ruler within English historiography. King Alfred is portrayed not only as a ruler who exhibited effective leadership skills but also as a figure who assumed the mantle of a legendary leader in the centuries following his death through interpretations across various historical and cultural contexts. Over time, he became one of the foundational symbols of English national identity and a principal embodiment of the ideal English monarch. Drawing on primary sources such as *The Anglo-Saxon Chronicle* and Asser's *Vita Ælfredi*, as well as a range of literary texts, this study analyzes how Alfred was constructed as an ideal king through three central themes: *bellator rex* (warrior king), *sapiens rex* (wise king), and “England's Darling.” The study also aims to demonstrate that Alfred's royal image is not only limited to his own historical context, but rather it is a product of a process, reproduced within cultural memory, that is reinforced through continuity of narrative and transformed into a myth in time. Within this context, this article aims to contribute to the literature on the long-term construction

¹ Bu makale, yazarın Türk Tarih Kurumu Doktora Bursu ile desteklenen “*Imago Regis: Orta Çağ İngiltere'sinde İdeal Kral Algısı*” isimli doktora tezinden üretilmiştir.

* Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı. E-posta: senaozbay3@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9179-6822

of monarchical representation by focusing on how King Alfred's identity as a king was transformed into a permanent figure that is functionally recontextualized through historical and literary discourses.

Keywords: Alfred the Great, Wessex, Anglo-Saxon, kingship, England.

Giriş

Adıyla var olan, ama sonunda yalnızca adı kalan bir kral...Umberto Eco'nun *Gülün Adı* romanındaki unutulmaz sözleri, zamanın ve hafızanın amansız yasasını hatırlatır: “Stat rosa pristina nomine, nomina nuda tenemus” (Tr. Adıyla var bir zamanlar gül olan; salt adlar kalır elimizde) (Eco, 2013, s. 686). Krallar için de hüküm benzerdir; ölümlü bedenleri toprağa karışır, sarayları ve orduları dağılır, fakat adları yaşamaya ve yaşatılmaya devam eder. Ancak bazılarının adları bir kralın kendisinden daha büyük bir anlam ifade edebilir ve efsaneler içinde yaşamaya devam eder. Bazen de bu adlar sadece bir hatıra değil, bir ulusun varoluş anlatısının temel taşı olur. İşte Kral Alfred de bu krallardan biridir. Yalnızca Wessex'in hükümdarı değil, ideal bir İngiliz kralının da vücut bulmuş halidir.

Orta Çağ hükümdarlarının imajı, yalnızca kendi dönemlerinde elde ettikleri başarılarla değil, sonraki kuşakların hafızasında ve anlatılarında nasıl temsil edildikleriyle de biçimlenir. E. H. Kantorowicz'in *Kralın İki Bedeni* adlı çalışmasında vurguladığı üzere, kralların fiziksel varlıklarının yansırı süreklilik arz eden siyasal dolayısıyla ölümsüz bir bedenleri de vardır (Kantorowicz, 2018). Kral Alfred'in varlığı da yalnızca yaşadığı dönemin siyasi ve askeri başarılarıyla sınırlı kalmamıştır. O, zamanın ötesinde İngiliz monarşisinin ve ulusal kimliğinin² kurucu figürlerinden biri olarak yeniden inşa edilmiştir. Onun adaleti, bilgeliği ve halkına duyduğu bağlılık, çağlar boyunca idealleştirilerek anlatılagelmiştir. Zira Alfred'in yaşamı sona erse de onun temsil ettiği idealler, siyasi ve askeri zaferleri tarihyazımının ve meşruiyetin temel taşlarından biri olmaya devam etmiştir.

Bu makale, Kral Alfred'in yalnızca bir hükümdar olarak değil, kolektif hafızanın da bir ürünü olarak nasıl şekillendiğini ve idealleştirildiğini incelemektedir. Onun askeri zaferleri, entelektüel mirası ve ulusal hafızada edindiği merkezi konum, Alfred'in sadece tarihsel bir figür olmanın ötesinde, bir kavram olarak inşa edilmesine de zemin hazırlamıştır. Çalışma, Kral Alfred'in idealleştirilme sürecini üç tema üzerinden ele almaktadır: savaş lideri olarak öne çıkan *bellator rex* (Tr. savaşçı kral) anlatısı, entelektüel ve kültürel katkılarıyla şekillenen *sapiens rex* (bilge kral) algısı ve kendi dönemini aşarak ulusal hafızanın temel taşlarından biri hâline gelen “*England's Darling*” (Tr. İngiltere'nin “gözbebeği”) miti. Bu üç anlatının bir araya gelişi, Kral Alfred'i ideal bir hükümdar olarak konumlandırırken, aynı zamanda onun çağlar boyunca nasıl yeniden idealleştirilerek bir efsaneye dönüştüğüne de ışık tutmaktadır.

Alfred Öncesi Anglo-Sakson Krallıklarının Genel Durumu

Kral Alfred'i ideal yapan unsurları ve gelişmeleri anlamak için öncelikle tahta çıkmadan önceki dönemde Britanya'nın içinde bulunduğu duruma kısaca göz atmak gerekmektedir. IX. yüzyıl öncesinde Britanya'da birçok farklı küçük krallığın yanı sıra Northumbria, Doğu Anglia, Mercia ve Wessex olmak üzere dört ana krallık hüküm sürmekteydi. Bu krallıkların arasında Mercia, Kral Aethelbald (hük. 716-757) ve Kral Offa'nın (hük. 757-796) hükümdarlıkları döneminde siyasi olarak diğer krallıklardan üstün ve güçlü bir konuma yükselmişti. Özellikle Kral Offa hem Sussex ve Kent Krallıkları üzerinde hakimiyet sağlaması hem de evlilikler yolu ile Northumbria ve Wessex'e uzanan bir etki alanı inşa etmesi ile Mercia'nın siyasi gücünü pekiştirmişti. Kral Offa'nın ölümünden sonra dahi Mercia'nın, bu siyasi üstünlüğünü sürdürdüğü görülmektedir. Ancak 802 yılında tahta çıkan Batı Saksonlarının (Wessex) kralı Egbert (ya da Ecgrberht hük. 802-39) 825 yılında Ellendun³ Muharabesi'nde Mercia Kralı Beornwulf'u yenerek ve Kent, Surrey, Essex ve Doğu Anglia'yı kendi kontrolü altına alarak güç

² Burada ve metnin geri kalanında kullanılan “ulusal kimlik” ve “İngiliz kimliği” ifadeleri Victoria Dönemi (1837-1901) ve sonrasında Kral Alfred'in İngiltere'nin kurucu figürlerinden biri haline gelmesini ifade etmektedir. Dolayısıyla ifade kendi dönemindeki algısını değil sonraki yüzyıllarda kendisine atfedilen tarihe öneme bir gönderme içermektedir. y.n.

³ Günümüz İngiltere'sinde kuzeydoğu Wiltshire'da yer alan Wroughton. y.n.

dengelerini değiştirmişti. (ASC, 1961, s. 40) *The Anglo-Saxon Chronicle*'a (Tr. Anglo-Sakson Kroniği)⁴ göre Ecgbeth "Britanya'nın hükümdarı" anlamına gelen *Bretwalda*⁵ ünvanına nail olmuş sekizinci kraldı (ASC, 1961, s. 40). Bu da Ada'da önemli bir siyasi pozisyona sahip olduğunu göstermekle birlikte, Wessex Krallığı'nın meşruluğunu güçlendirmektedir. Kral Egbert (hük. 802–839) ve oğlu Kral Æthelwulf'un (hük. 839–858) hükümdarlığı döneminde Wessex'in hâkimiyet alanı genişlemiş, siyasi nüfuzu artmıştır böylelikle hanedanın yönetimde kalıcı olması sağlanmaya çalışılmıştır. Askeri başarılar, ekonomik refahın gelişmesine de olanak tanımıştır (Pratt, 2007, s. 14).

ASC'de Batı Sakson krallarının soyu, kadim ataları Cerdic'e dayandırılmaktadır (ASC, 1961, s. 3). Köken mitleri ve soya dayalı anlatılar, geçmişin inşasında merkezi bir rol oynar. Kronikte, Cerdic ve oğlu Cynric'in⁶ Wessex'in ilk kralları olarak yer alması (ASC, 1961, s. 3) ve Britonlara karşı verdiği mücadelelerin öne çıkartılması "doğal bir meşruluk" zemini sağlamaktadır. Bu kesintisiz soy anlatısının içeriği ve doğruluğu hakkındaki tartışmalar devam etmekle birlikte dönemin meşruiyet anlayışında soyun belirleyici bir unsur olduğu görülmektedir. Kralların otoritesi, atalarının başarıları ve soyu üzerinden pekiştirilirken, dini bağlantılar da bu anlatıları güçlendiren bir rol üstlenmiştir. Anglo-Sakson krallarının edimlerinin anlatıldığı ASC'nin, Kral Alfred Dönemi'nde derlendiği düşünüldüğünde, tüm bu meşruiyet ve otorite anlatılarının dönemin siyasi ihtiyaçlarına hizmet eden bir araç olarak şekillendirildiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, Wessex krallarının askeri üstünlüklerini vurgulayan bu anlatı Alfred'in krallık iddiasını pekiştirilmiş, böylece Cerdic soyunu merkeze alarak hanedanın hem geçmişteki hem de gelecekteki liderliği meşru gösterilmiştir (Konshuh, 2020, ss. 154-155).

Ancak, Anglo-Sakson krallarının mücadelesi yalnızca iç dinamiklerle sınırlı kalmamış, 793 yılında Lindisfarne'de başlayan ve XII. yüzyıla kadar süren İskandinav istilaları bu mücadeleye eklenmiştir. Ada'nın siyasi ve toplumsal düzenini kökten değiştiren bu istilalar, Anglo-Sakson liderleri için en büyük tehditlerden biri haline gelmiştir. ASC'de genellikle "Dan", "Danlar" veya "Danimarkalılar"⁷ olarak anılan (nam-ı diğer Viking) İskandinav kökenli akınlar, özellikle IX. yüzyılda daha da şiddetlenmiştir. 871 yılında Wessex Kralı olarak tahta çıkan Alfred, en büyük sınavını bu akıncılara karşı verecek ve söz konusu mücadele onun ideal kral imgesinin şekillenmesindeki en önemli dönüm noktalarından birini teşkil edecekti.

Bellator Rex (Savaşçı Kral)

Alfred, 849 yılında Wessex Kralı Æthelwulf'un en küçük, dolayısıyla da tahta çıkma ihtimalinin en düşük olan oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Ancak kardeşleri Æthelbald, Æthelberht ve Æthelred'in kısa süreli hükümdarlıklarının (865–871) ardından, Æthelwulf'un hayatta kalan son oğlu olarak 871'de Wessex tahtına çıkmıştır.⁸ Öte yandan, Alfred'in Kuzey'den gelen istilacılarla mücadelesi, henüz tahta çıkmadan önce başlamıştır. 865 ile 871 yılları arasında kısa süreli ateşkesler yaşansa da İskandinav

⁴ Makalenin devamında *The Anglo-Saxon Chronicle* 'ASC' olarak kısaltılarak kullanılmıştır. y.n.

⁵ *Bretwalda*, *Bretenanwealda* ya da *Brytenwalda* *Britanya'nın* hükümdarı anlamına geldiği düşünülen eski İngilizce bir ünvanıdır. ASC'ye göre bu ünvana nail olan ilk kral Güney Saksonların kralı Ælle, ikincisi Batı Saksonların kralı Ceawlin, üçüncüsü Kent halkının kralı Ethelbert, dördüncüsü Doğu Angles kralı Rædwald, beşincisi Northumbrialıların kralı Edwin, altıncısı ondan sonra hüküm süren Oswald, yedincisi Oswald'ın kardeşi Oswiu, sekizincisi Batı Saksonların kralı Egbert'tir. (Whitelock, Douglas & Tucker, 1961, s. 40-41) Söz konusu ünvanın krallara Ada'da tam olarak nasıl bir üstünlük sağladığı hakkında sınırlı bilgiye sahibiz. Ancak kroniklerin Alfred'in hükümdarlığında derlendiği düşünüldüğünde özellikle bu ünvanın Egbert ile anılması, Wessex'in, soy anlatısını ve meşruluğunu güçlendirmektedir.

⁶ Barbara Yorke, Cerdic ve Cynric'in anlatısında ve akrabalık derecelerinde çeşitli çelişkiler olduğunu savunmaktadır. Bknz. (Yorke, 1997, s. 143; 1995, s. 80-82)

⁷ Söz konusu ifade, zaman zaman tüm İskandinav akıncıları kapsayacak şekilde de kullanılmıştır. Bu nedenle, makale kapsamında daha geniş çaplı akıncı gruplarına veya genel olarak istilalara atıfta bulunulan yerlerde "İskandinavlar" terimine de yer verilmiştir. y.n.

⁸ Kral Alfred'in tahta çıkma süreci ve tahttaki meşruluğunu sağlama hikayesi daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Alfred'in özellikle Æthelred'in oğulları hayattayken tahta çıkması beraberinde birçok sorunu getirmiştir. Ancak makalenin akışını bozmamak için bu sorunlara ayrıca yer verilmemiştir. Bu konu ve Kral Alfred'in tahta çıkma süreci için Bknz. (Nelson, 1986, s. 54-58) ve (Pratt, 2013, 23-44)

saldırıları düzenli olarak sürmekteydi. 866-871 arasında “Büyük Kâfir Ordusu”⁹ olarak adlandırılan İskandinav birlikleri, önce Northumbria’yı ardından Doğu Anglia’yı ele geçirmiş ve bir sonraki hedef olarak da Mercia’ya yönelmişlerdi. Bu tehdit karşısında Mercia Kralı Burgred (hük. 852–853), 868 yılında Wessex Kralı Æthelred ile kardeşi Alfred’e elçiler göndererek askeri destek talebinde bulunmuştu (ASC, 1961, s. 45; Asser, 2004, s. 77).

870 yılına gelindiğinde Bagsecg ve Halfdan önderliğinde “Büyük Kafir Ordusu” Thames’i geçip Reading’te kamp kurmuştu (ASC, 1961, s. 46). Prens Alfred 871 yılında tahta çıkmasından aylar önce kardeşi Kral Æthelred ile Ashdown Muharebesi’nde İskandinavlar ile yeniden karşı karşıya gelmiş, başta İskandinavlara karşı üstün gelseler de sonrasında devam eden savaşlarda ciddi kayıplar vermişlerdi (ASC, 1961, ss. 46-47). Kral Æthelred’in aynı yıl içerisinde vefat etmesiyle beraber İskandinavlar karşı mücadeleyi Alfred devralmıştı. Biri dizi kara ve deniz savaşından sonra 876 yılında Alfred istilacılar ile barış yapmıştı ve ASC’de aktarıldığına göre Danlar, krallıklarındaki en önemli adamları rehin olarak vermiş ve “daha önce görülmemiş bir şekilde” krallığını terk edeceklerine dair Kral Alfred’e yemin etmişlerdi (ASC, 1961, s. 48). Fakat bu söz uzun sürmedi ve Danlar Exeter’e ilerledi.

878 yılı birçok açıdan Wessex Krallığı için dönüm noktasıydı. Danimarkalılar Wessex’in birçok bölgesini ele geçirmiş, Kral Alfred bataklıklardan ve ormanlardan geçen zorlu bir yolculuğun sonunda Somerset’e çekilmek zorunda kalmıştı. Ancak bu geri çekiliş büyük bir zaferin ilk adımı haline gelecekti. Kral Alfred, önce Athelney’de bir kale inşa ederek halkının moralini yükseltti (ASC, 1961, s. 49). Ardından Edington’da büyük bir zafer kazanarak Wedmore Antlaşması ile barışı sağladı. Savaş sonrasında Wedmore’da düzenlenen törende, Danimarkalıların lideri Guthrum’u bizzat kendisi vaftiz etmişti (ASC, 1961, ss. 49-50). ASC’de aktarıldığına göre, vaftiz sonrası “Athelstan” adını alan Guthrum, Doğu Anglia’nın ilk Danimarkalı yerleşimcisi olmuş ve 890 yılındaki ölümüne kadar bu bölgede yaşamaya devam etmişti (ASC, 1961, s. 53). Böylece Edington Muharebesi, yalnızca Kral Alfred’in askeri başarılarının ve stratejik sabrının bir sembolü olmakla kalmamış, Guthrum’u Ada’nın dini ve kültürel sistemine dâhil etmesini de sağlamıştı. Vaftiz, sadece dini bir dönüşüm değil aynı zamanda siyasi bir bağlılık yeminin de parçasını simgeliyordu. Muhtemelen bu tören Danların yalnızca fiziksel olarak değil, manevi ve kültürel olarak da teslim olmasını temsil etmekteydi. Diğer yandan Alfred’in bu hamlesi hem Danlar ile Anglo-Sakson ilişkilerinde hem de Alfred’in kral imajında bir dönüm noktasıdır. (Keynes, 2014, s.24-25) Savaşın sonunda imzalanan antlaşmada yer alan şu giriş cümlesi Alfred’in Ada’daki diğer halklar ve liderleri adına Guthrum ile anlaşmaya vardığını açıkça beyan etmektedir:

Bu, Kral Alfred ile Kral Guthrum ve tüm İngiliz halkının konsey üyelerinin ve Doğu Anglia’daki tüm halkın, kendileri ve tebaaları adına Tanrı’nın veya bizim lütfumuza sahip olmak isteyen hem yaşayan hem de henüz doğmamış olanlar için kabul ve yeminleriyle tasdik ettiği barıştır. (Keynes & Lapidge, 2004, s.171)

Burada yer alan ifadeler Edington Zaferi ile Ada’daki otoritesi arasındaki paralelliği göstermektedir. Söz konusu metin aynı zamanda Alfred’in otoritesinin daha geniş çerçevede meşrulaştırmaktadır. Böylece Edington Muharebesi, Kral Alfred’in askeri sisteminde köklü değişimlerin başlangıcını da oluşturmuş, Wessex’in savunmasını kalıcı olarak güçlendirmek için gerekli zamanı ve siyasi meşruiyeti sağlamıştır. Kral Alfred’in ordusu geleneksel *fyrð*¹⁰ sistemine dayanmaktaydı. Bu da yıl boyunca devam eden hızlı ve yıkıcı İskandinav saldırılarına karşı dayanıksız olduğu anlamına gelmekteydi. İskandinav akıncıların askeri taktikleri hem kıta Avrupa’sında hem de İngiltere’de uzun gemileri (*drakkar*) ile nehirler ve denizler boyunca ilerleyip hızlı yağmalar yapmak ve yine hızlı bir şekilde geri çekilmeye dayanmaktaydı. Meydan savaşına alışkın ve yavaş toplanan Anglo-Sakson orduları, motivasyonları hızlı baskınlarla yağma yapmak olan İskandinav ordularının karşısında

⁹ ASC’de “Great Heathen Army” olarak geçmekte, “Great Danish Army” olarak da bilinmektedir. (ASC, 1961, s. 45)

¹⁰ *Fyrð/færelð* Anglo-Sakson İngiltere’sinde eski Roma-Germen krallarınıninkine oldukça benzer bir askeri yapı. *Ealderman* (*Princeps, dux, comes* ve *praefectusa* karşılık gelen, bir güce boyun eğmiş daha zayıf bölgelerin kralları için de kullanılabilen bir ünvan) veya *reevelere* (Norman istilasından önceki şerif) bağlı hizmet eden kraliyet savaş orduları olarak geçmektedir. Bknz. “Army” maddesi içinde (Abels, 2014, s. 49) & (Parker, 2014, s. 80-81) ve (Powicke, 1962, s. 1–25).

zayıf kalmaktaydı (Pratt, 2007, ss. 93-99). Bu sebeple Alfred, *fyrð* sistemini düzenleyerek yarısı aktif hizmette diğer yarısı ise tarımsal faaliyetlerde olan bir ordu haline getirdi (Abels, 1998, ss.196-197). Böylece saldırılara sürekli hazır bir grup elde etmiş olacak ve ekonomik faaliyetlerin de devamlılığını sağlayacaktı. *Burghal Hidage*'den¹¹ öğrendiğimize göre Wessex'in savunması için *burhlar/burglar* yani müstahkem kasabalar veya kaleler inşa ederek krallığın güvenliğini sağlamaya çalışmıştı. Bu tahkimatlar, 892'de Vikingler İngiltere'ye döndüğünde Alfred'in krallığının başarılı bir şekilde savunulmasında önemli bir rol oynamıştı (Blair, 2014, s. 79). Bu sebeple Alfred'in *burh* sistemi, yalnızca bir savunma mekanizması ya da krallık içindeki toplumsal ve ekonomik bağları güçlendiren bir yapı değil aynı zamanda Kral Alfred'in askeri başarıyla Ada'daki imajını ve otoritesini sağlamlaştıran da bir hamleydi (Haslam, 2017, ss. 156-157).

Tüm bu gelişmeler ışığında, Edington Zaferi'nin, Alfred'in meşru ve güçlü bir hükümdar olarak algılanmasını sağlayan simgesel bir başarı olduğu söylenebilir. Bu zafer, Alfred'in Wessex'in kurtarıcısı olarak yüceltilmesini sağlamış; onu Anglo-Sakson siyasetinde belirleyici bir figüre dönüştürmüştür. Bunu *ASC*'nin, Alfred'in "Danlara tabi olmayan bütün İngilizlerin ona teslim olduklarını" (*ASC*, 1961, s. 52) iddia etmesinde de görmek mümkündür. Diğer yandan St. David piskoposu olan Asser'in (ya da Asserius ö. yak. 909) Alfred'in hükümdarlığı sırasında muhtemelen 893 yılında kaleme aldığı *Vita Ælfredi Regis*¹² (*Angul Saxonum*) (Tr. Anglo-Sakson Kralı Alfred'in Hayatı ya da Kral Alfred'in Hayatı) ismini taşıyan eserinde, Kral Alfred'den "tüm Anglo- Saksonların kralı" (Asser, 2004, s. 86, 88) olarak bahsetmesi de yine Wessex ve Alfred'in Ada'daki üstünlüğüne dair bir ek olarak gözükmemektedir. Zira Kral Alfred hiçbir zaman resmi olarak tüm Anglo-Saksonların kralı olmamıştı. David Pratt, "tüm Anglo-Saksonların kralı" ifadesinin aslında "Britanya'daki tüm Hristiyanların kralı" anlamına gelebileceğini öne sürmektedir (Pratt, 2007, s. 110). *ASC* ve *Vita Ælfredi* gibi kaynakların, Alfred'i tüm zorluklara rağmen krallığını İskandinav istilalarına, dolayısıyla pagan tehdidine karşı koruyan bir lider olarak tasvir etmesi, bu anlatının Wessex merkezli bir birleşik İngiltere vizyonunu meşrulaştırmaya hizmet ettiğini göstermektedir (Anlezark, 2017, s.33-34).

Kral Alfred'in Britanya'daki otoritesini ve manevi liderlik algısını yansıtan bir diğer örnek, *Anglo-Sakson Kroniği*'nde 891 yılına ait kayıtlarda yer almaktadır. Kronikte, İrlanda'dan Dubslane, Machbethu ve Maelinmum adlı üç İskoç'un¹³ (veya İrlandalının), kürekleri olmayan bir tekneyle, son derece sınırlı imkân ve erzakla Alfred'i görmek amacıyla yola çıktıkları aktarılmaktadır (*ASC*, 1961, s. 53). Hac yolculuğu sırasında Kral Alfred'e saygı sunmak adına böylesine zahmetli bir seyahatin göze alındığının vurgulanması, onun Britanya'daki siyasi etkisini öne çıkarmayı hedefleyen bilinçli bir anlatı şeklinde yorumlanabilir.

Sapiens Rex (Bilge Kral)

Kral Alfred sadece askeri başarılarıyla değil, aynı zamanda bilgeliği, yasaları ve kültürel reformlarıyla da ideal bir Hristiyan kral ve bilge kral olarak tasvir edilmiştir. Kral Alfred'in hükümdarlığı, *Vita Ælfredi* başta olmak üzere çağdaş ve sonraki kaynaklar tarafından, Tanrı'nın seçilmiş bir kralı olarak betimlenmiş, onun adalet, bilgelik ve yönetim anlayışı, Anglo-Sakson siyasi kültürü içinde özel bir yer edinmiştir. Eserde Alfred'in çocukluk yıllarında dahi kardeşlerinden üstün olduğu vurgulanmıştır. Asser, Alfred'in babası ve annesi tarafından hatta herkes tarafından, kardeşlerinden daha çok sevildiğinin, kardeşlerinden daha yakışıklı ve etkileyici olduğunu, tavırları ve

¹¹ *Burghal Hidage*, güney İngiltere'deki savunma ağının bir parçası olan *burh*ların (tahkimatlar veya kaleler) listesini içeren bir belgedir. Her *burha* kaç *hide* (vergi birimi olarak kullanılan arazi ölçü birimi) tahsis edildiğini belirtilir. Yazılış tarihi ve kapsamındaki kaleler ile ilgili çeşitli tartışmalar yer almaktadır. Tartışmalar ve metnin içeriği ile ilgili bkz. (Haslam, 2017) ve (Hill & Rumble, 1996).

¹² *Vita Ælfredi Regis*'in yazılma amacı, gerçekte Asser tarafından yazılıp yazılmadığı veya Alfred'in 899 yılında vefat etmesine rağmen neden eserin 893 yılında sonlandırıldığı hakkında farklı tartışmalar mevcuttur. Bu tartışmalar için bkz. (Whitelock, 1968) ve (Keynes & Lapidge, 1983) Ancak diğer yandan Alfred'in kişiliği, çocukluğu, uğraşları ve anıları hakkında doğrudan bilgi vermesi sebebiyle hala en önemli dönem kaynaklarından biridir. Bu sebeple makalede söz konusu tartışmalardan ziyade inşa edilen Alfred imajına odaklanılmıştır.

¹³ Eserde Scots/İskoç ibaresi kullanılmaktadır ancak Keynes ve Lapidge bu kullanıma not düşerek aslında İrlandalıları denilmek istediği ve bu kullanımın IX. yüzyılda yaygın yapılan bir hata olduğunu vurgularlar. (Keynes & Lapidge, 2004, s.282)

konuşması ile etkileyici bir izlenim bıraktığını öne sürmektedir (Asser, 2004, s.74-75). Asser, Alfred'in tahta çıktığı yıl ile ilgili "Aynı yıl, o vakte kadar (erkek kardeşleri hala hayattayken) veliaht olan Alfred, erkek kardeşi ölür ölmez ilahi iradenin rızası ve krallığın tüm sakinlerinin ortak dileğiyle krallığın tamamının yönetimini eline aldı" ifadelerini kullanmaktadır (Asser, 2004, s. 80). Alfred'in tahta çıkışı ilahi bir karara bağlanırken "kendisini layık görse" kardeşleri hayattayken de tahta çıkabileceğinin ve buna herkesin rıza göstereceğinin de altı çizilmektedir (Asser, 2004, s. 80). Çünkü Alfred, Asser'in aktardığına göre hem bilgelik hem de erdem bakımından tüm kardeşlerinden üstündü ve ayrıca tüm savaşlarda zafer kazanması ve iyi bir savaşçı olması da onu kardeşlerinden ayırmaktaydı (Asser, 2004, s.81). Böylece Alfred, üstün özelliklerine rağmen veliaht olarak kardeşleri ile mücadeleye girmeyen vakur ve alçakgönüllü bir veliaht olarak idealleştirilmiştir. Eserde, kardeşi Æthelbald'ın üvey anneleri Judith ile evlenmesine dair yer alan bölüm Alfred'in ahlaki üstünlüğüne de bir kanıt gibidir:

Kral Æthelwulf öldüğünde oğlu Æthelbald, Tanrı'nın yasaklarına, Hristiyan haysiyetine ve hatta tüm paganların uygulamalarına aykırı bir şekilde babasının evlilik yatağını ele geçirdi ve duyan herkesin son derece ayıpladığı şekilde Frankların Kralı [Kel] Charles'in kızı Judith ile evlendi ve babasının ardından Batı Saksonların Krallığı'nı iki buçuk yıl boyunca kanunsuz bir şekilde kontrol etti. (Asser, 1983, s. 73)

Asser'in, Æthelbald'ın evliliğini "paganlar arasında bile görülmeyen bir uygulama" olarak nitelendirmesi, eserde Alfred'in Hristiyan erdemlerinin ısrarla yüceltilmesiyle birlikte değerlendirildiğinde, bu vurgunun Alfred'in ideal kral imajını pekiştirmek amacıyla bilinçli biçimde yapıldığını göstermektedir. Öte yandan, Æthelbald'ın yönetiminin "kanunsuz" olarak tanımlanması da Alfred'in hem meşruiyetini hem de erdemli ve meşru bir hükümdar olarak konumunu güçlendiren bir unsurdur. Yine eserde Alfred'in henüz kral olmadan önce dahi Wessex tahtı için en uygun aday olarak konumlandırıldığına işaret eden bir hikâye yer almaktadır. 853 yılında çocuk yaşta babası Kral Æthelwulf ile Roma'ya yaptığı seyahat sırasında, Papa tarafından "kral olarak mesh edildiği" aktarılmaktadır (Asser, 1983, s. 69). Alfred'in bu kadar küçük yaşta kral olarak mesh edildiği iddiası ilk bakışta inanılması güç olsa da bu anlatı meşruiyet inşası çerçevesinde değerlendirildiğinde yine bilinçli bir stratejinin parçası olarak görülmektedir. Çocuk yaşta olmasına rağmen kutsal bir kader doğrultusunda seçildiğine ve krallığının ilahi bir işaretle desteklendiğine yapılan bu vurgu, Alfred'in ideal kral imajını pekiştirmekte ve meşruluğunu güçlendirmektedir. Bununla birlikte, Alfred'in kardeşlerine olan üstünlüğünün ve sahip olduğu erdemlerin özellikle öne çıkarılması aynı zamanda tahtı ilerleyen süreçte oğlu Edward'a (hük.899 – 924) devretme stratejisinin bir parçası olarak da değerlendirilebilir. Böylece Alfred, yeğenlerinin hayatta olduğu bir dönemde tahta çıkmasının yaratacağı sorunları ve onların Wessex üzerindeki hak iddialarını denetim altına almış, bu sayede kendi soyunun iktidarını sürdürmesine yasal bir zemin kazandırmıştır (Nelson, 1986, s. 58). Bu çaba hem biyografisinde hem de vasiyetinde açıkça görülmektedir. Tahta çıkmadan önce kardeşleri ile yaptığı anlaşmaları ve kendisinden sonraki miras paylaşımını, soyluların şahitliğinde yazılı olarak garanti altına almıştır. Vasiyetinde yer alan "Başpiskopos Ethered'in emeği ve gayreti, ayrıca tüm Batı Sakson soylularının ortak kararı ve onayıyla, Batı Saksonların kralı olarak, son irademi yerine getirmek için bu belgeyi hazırlıyorum" ifadeleri buna kanıttır (Birch, 1964, s. 184).

Alfred'in ideal bir kral adayı olarak tasvir edilmesine yönelik bir diğer önemli vurgu da yine çocukluk dönemine ilişkin anlatılarda karşımıza çıkmaktadır. Henüz küçük yaşlardayken özgür sanatlara, özellikle de şiire büyük bir ilgi duyduğunun aktarıldığı bölümde, annesi Alfred ve kardeşlerine İngilizce bir şiir kitabı göstererek, eseri en hızlı ezberleyene hediye edeceğini söyler. Alfred yalnızca bu kitabı kısa sürede ezberlemekle kalmamış, aynı zamanda birçok duayı da ezberden okuyabilecek bir yetkinliğe ulaşmıştır (Asser, 2004, s. 75). Bu anlatı, bir yandan Alfred'in kardeşlerine olan entelektüel üstünlüğünü vurgularken, diğer yandan onun bilge kral imajını pekiştirmektedir. Nitekim Asser, Alfred'in bu nitelikleri ile Süleyman peygamber arasında bir benzerlik kurmaktadır:

Ancak sanki tüm bu şeylerden hiç teselli bulamamış ve içten içe ve dıştan dışa hiçbir büyük sıkıntı çekmemiş gibi (ve aslında hem Tanrıya hem de kendisine yakın olan herkese gece gündüz azapla yakaracak kadar çekmişti), Yüce Tanrı onu ilahi öğretilere ve temel bilimlerde eksik yarattığı için sürekli olarak sızlanmakta ve iç çekmeydi. Bu bakımdan, bir zamanlar bu dünyanın tüm şanını ve zenginliğini hor görececek hale gelerek, Tanrı'dan

bilgelik isteyen ve böylece her ikisine de (yani bu dünyada bilgelik ve şöhrete) ulaşan İbranilerin kralı kutsal, çok saygın ve son derece zengin Süleyman'a benziyordu. (...)
(Asser, 2004, s. 92)

Orta Çağ boyunca Süleyman Peygamber, adalet, zenginlik, bilgelik ve barışın timsali olarak görülmüştür. (Fábián, 2019, s. 54) *Krallar Kitabı* ve özellikle *Süleyman'ın Özdeyişleri*, Tanrısal erdemlerle donanmış bir hükümdarlığın nasıl olması gerektiğine dair bir rehber niteliği taşımaktaydı. Bu bağlamda, Asser'in Alfred anlatısında Süleyman peygamberle kurduğu bilinçli paralellik dikkat çekicidir. Kral Alfred'i bilge, adil ve Tanrı'nın inayetine mazhar bir kral olarak tasvir eden Asser, onun kişisel niteliklerini ve yönetim anlayışını kutsal metinlerdeki ideal kral modeliyle özdeşleştirir. Nitekim *Kitab-ı Mukaddes*'te bilgelik ve adalet, Tanrı'nın lütfuna erişmenin şartı olarak sunulur; bu da ideal hükümdarlığın temelini oluşturur. (Kitabı Mukaddes, *Süleyman'ın Özdeyişleri*) Asser, Kral Alfred'in krallığının ilahi bir kutsamayla şekillendiğini ve onun Süleyman peygamber gibi halkını adaletle yönettiğini özellikle vurgular (Asser, 2004, s. 106). Ayrıca, Alfred'in yasalarının ve yönetim uygulamalarının Hristiyan ilkeleriyle uyum içinde olduğunu dile getirerek, onun hükümdarlığını yalnızca siyasi değil, aynı zamanda dini bir ideal olarak da temellendirir. Böylece hükümdarlığı, dünyevi adaletin yanı sıra ilahi düzenin de temsilciliğini üstlenen bir model olarak şekillenmiştir. Yaklaşık 893 yılında derlenen *Domboc*¹⁴ olarak bilinen yasa derlemesinde, *Kitab-ı Mukaddes*'ten alınan ahlaki ilkeler, Anglo-Sakson ve Germen hukuk gelenekleri ile ustalıkla bütünleştirilmiştir (Abels, 1998, ss. 112-115; Niles, 2015, s. 3). Alfred, bu yasaları oluştururken keyfi ya da tamamen bireysel bir yaklaşım yerine, geçmişteki uygulamalara titizlikle eğilmiş danışmanlarının da katkısıyla, en adil ve uygun gördüğü düzenlemeleri seçerek bunları sistematik biçimde derlemiştir (Alfred, akt. Keynes & Lapidge, 2004, ss. 163-164). Bu yönüyle Kral Alfred hem kendi adalet anlayışını yansıtan hem de tarihsel sürekliliği gözetten bir hukuk yapısı inşa ederek, yönetimini teolojik ve siyasal düzlemde meşrulaştırmıştır. Ayrıca Kral Alfred, yasa derlemesi sırasında “en adil olanları” özenle seçtiğini ve kendisinden sonra gelenleri memnun edip edemeyeceğinden emin olmadığı için bazı yasaları yazılı hâle getirmeye “cesaret edemediğini” özellikle vurgular (Alfred, akt. Keynes & Lapidge, 2004, s. 164). Bu ifadeler, onun yalnızca adil bir yasa koyucu değil, aynı zamanda mütevazı bir kral olarak da sunulan anlatısını pekiştirir.

Diğer yandan kilise, toprak bağışları, oğulları ve soyluları arasında denge kurmuş, özellikle de eğitim reformları aracılığıyla soyluların sadakatini pekiştirmeyi hedeflemiştir (Loyn, 1953, ss. 513-6525; Davis, 1971, ss. 169-182; Nelson, 1986, s. 58). Böylece hem krallık içindeki güç dengelerini korumuş hem de uzun vadeli istikrarı sağlamak adına kalıcı kurumların temelini atmıştır. Kral Alfred'in adalet anlayışı, dini temelli yasa uygulamaları ve iç siyasi dengeyi gözetten reformları, onun yönetim vizyonunu entelektüel ve ahlaki temeller üzerine kurduğunu da göstermektedir. Bu entelektüel ilgi, özellikle de Alfred'in bilgeliği ve özgür sanatlara duyduğu ilgi üzerinden Asser'in anlatısında dikkat çekici biçimde vurgulanır. Asser, Alfred'in yaşadığı dönemde Wessex'te ona bu alanda rehberlik edebilecek nitelikli bir bilginin bulunmaması nedeniyle, özgür sanatlara duyduğu ilgiyi yeterince geliştirme fırsatı bulamadığını öne sürmektedir (Asser, 2004, s. 75). Benzer bir anlatıya, Kral Alfred'in Papa I. Gregorius'un (Büyük Gregorius doğ. yak. 540 – 604) VI. yüzyılda kaleme aldığı *Regula Pastoralis*'in çevirisine yazdığı önsözde de rastlanılmaktadır:

(...) Ve hem dini hem de seküler otoritlerden hangi ilim adamlarının İngiltere'de bulunduğunu ve bunların İngiltere'de nasıl mutlu zamanlar olduğunu ve tebaası üzerinde hakimiyete sahip kralların Tanrı'ya ve onun elçilerine nasıl uyduğunu ve nasıl sadece yurttaki barışı, ahlaki ve otoriteyi korumakla kalmadıklarını, bunu dışarıdaki topraklara da yaydıklarını ve nasıl hem savaşta hem de irfanda başarılı olduklarını ve dini otoritelerin nasıl Tanrı'ya karşı görevleri olan hem öğretmede hem öğrenmede hem de ibadette hevesli olduklarını ve yurtdışından insanların bu ülkede nasıl irfan ve eğitim aradıklarını ve şimdilerde ise bunları almak istesek dışarıda aramamız gerektiğinin sık sık aklıma

¹⁴ *Domboc*, yasalar/kanunlar kitabı anlamına gelmekle birlikte Kral Alfred Dönemi'nde derlenen kanunlar bütünüdür. *Alfred Kanunları*, *Büyük Alfred Kanunları* olarak da bilinen *Domboc*, Anglo-Sakson döneminin en önemli ve en kapsamlı hukuk derlemesi olarak kabul edilmektedir. Bknz. (Jurasinski & Oliver, 2021) ve (Preston, 2012)

geldiğinin bilinmesini isterim. İngiltere'de öğrenim o kadar gerilemişti ki, Humber'in bu yakasında İngilizce dilindeki ayinleri anlayabilenlerin ve hatta Latince'den İngilizceye tek bir harf bile tercüme edebileceklerin sayısı çok azdır ve sanıyorum ki Humber'in ötesinde de pek kimse yoktur. Sayıları o kadar azdı ki, krallığın başına geçtiğimde Thames'in güneyinde tek birinin bile olduğunu hatırlamıyorum. (Keynes & Lapidge, 2004, ss. 124-125)

Kral Alfred'in önsözde kullandığı ifadeler, geçmişin idealleştirildiği ve kendi döneminin entelektüel açıdan bir gerileme dönemi olarak sunulduğu 'nostaljik bir söylem' çerçevesinde değerlendirilebilir. Alfred, bu anlatıda yalnızca çağının kültürel çöküşünü dile getirmekle kalmaz, aynı zamanda geçmişteki bilgelik ve düşünsel canlılığı, Tanrı'ya bağlılık gösteren ve başarılı bir şekilde hükmeden kralların yönetimiyle de özdeşleştirir. Bu doğrultuda, 'bilge kral' kavramı, yalnızca yönetsel yeterliliği değil, aynı zamanda yöneticinin bilgiye, eğitime ve ilahi düzene olan bağlılığıyla halkını nasıl yönlendirdiğini de içeren çok katmanlı bir ideal olarak öne çıkar. Diğer yandan, Kral Alfred'in bu metni ve onun döneminde yazılan diğer eserler, Wessex'in merkezde yer aldığı İngiltere'nin kültürel ve politik geçmişini, büyük liderlerin kahramanca çabalarıyla ilerleyen bir "romantik anlatı"¹⁵ ekseninde sunmaktadır. Bu çerçevede Alfred, bir yandan Anglo-Saksonların geçmişteki entelektüel ve dini başarılarını överken, diğer yandan kendi hükümdarlığını bu yüksek ideallerin yeniden canlandırıldığı bir dönüm noktası olarak konumlandırır. Bu idealin yansımalarına, dönemin diplomatik yazışmalarında da rastlamak mümkündür. Reims Başpiskoposu Fulk'un (ya da Fulco doğ. ? öl. yak. 900) 890 civarı Kral Alfred'e yazdığı mektupta, "Gloriosissimo ac Christianissimo Regi Anglorum Ælfredo" (Tr. En görkemli ve en Hristiyan İngiltere Kralı Alfred'e) ibarelerine yer vermiştir (Birch, 1964, s. 190). Fulk mektubunda, Alfred'in Tanrı'nın emanet ettiği krallığını büyük bir özenle yönettiğini, Tanrı'nın yardımıyla savaşlarda halkını koruyarak kutsal düzene hizmet ettiğini ifade ederek yönetimini övmektedir (Birch, 1964, ss. 190-194). Ancak mektubun geri kalanında İngiltere'deki kiliselerin yapısını ve rahiplerin yaşantısını eleştirmekte ve Alfred'i dini reformlar yapmaya da çağırılmaktadır. Nelson, mektubun Kıta Avrupa'sının İngiltere'ye dair algısını yansıttığını öne sürmekle birlikte mektubun diğer Avrupa hükümdarlarına yazdığı mektuplara kıyasla nispeten daha dostane bir üsluba sahip olduğunun da altını çizmektedir (Nelson, 1986, s. 45). Bu yönüyle Fulk'un mektubu, yalnızca Alfred'in dönemin dinsel ve siyasal çevreleriyle ilişkisini değil, aynı zamanda onun Ada dışındaki Hristiyan kral imajını da ortaya koyması bakımından dikkate değerdir.

Kral Alfred'in entelektüel kimliği, dönemin önemli dini ve felsefi metinlerinin çevrilmesinde üstlendiği rol ile de karşımıza çıkmaktadır. Papa Büyük Gregorius'un *Regula pastoralis*'i başta olmak üzere, Paulus Orosius'un *Historiarum Adversus Paganos Libri*'si (Tr. Paganlara Karşı 7 Tarih Kitabı) Bede'nin *Historia Ecclesiastica Gentis Anglorum*'u (Tr. İngiliz Halkının Kilise Tarihi) ve Boethius'un *De Consolatione Philosophiae*'sinin (Tr. Felsefenin Tesellisi) çevirisi Kral Alfred'e atfedilmektedir. Özellikle *Felsefenin Tesellisi*'nin ön sözünde Alfred'in bu eseri kendisinin çevirdiği iddia edilmesi son derece önemlidir (Alfred, akt. Lapidge & Keynes, 2004, s. 131). Ancak Bately, Kral Alfred'in gerçekten çeviriyi bizzat yapıp yapmadığı konusuna şüphe ile bakmaktadır. Ona göre Alfred'in çeviri ve dile olan yetkinliği, yoğun siyasi ve askerî meşguliyetleri arasında bu metinlere vakit ayırıp ayıramayacağı, metinlerin dil ve üslup açısından farklılık göstermesi, hatta bazı bölümlerin X. yüzyıla ait yorumlarla örtüşmesi gibi unsurlar, bu eserlerin aslında dönemin bilginleri tarafından kaleme alınmış, sonradan derlenmiş ya da değiştirilmiş olabileceğini düşündürmektedir (Bately, 2009). Godden de benzer bir şekilde Kral Alfred'in çeviri faaliyetlerini sorgulamakta ve Alfred'in "hiçbir şey yazmadığını" *Regula Pastoralis*'in önsözünün ve metnin bir başkası tarafından hazırlanmış ve onun izniyle yayınlanmış olduğunu, birçok yazının sonradan kendisine atfedildiğini öne sürmektedir (Godden, 2007, s. 18).

¹⁵ Burada geçen "romantik anlatı" ifadesi, Hayden White'in *Metahistory. The Historical Imagination in Nineteenth-Century Europe* adlı eserinde ortaya koyduğu kuramsal çerçeveye dayanmaktadır. White'a göre tarihsel anlatılar, yalnızca olguları aktarmakla kalmaz aynı zamanda belirli edebi yapılar ve anlamlandırma kalıpları içinde biçimlenir. Romantik anlatı ise, genellikle kahramanca mücadeleleri, fedakârlıkları ve nihayetinde zafer ya da ahlaki dönüşümle sonuçlanan bir bakış açısını benimser. Bu bağlamda, Kral Alfred'in hem kendi dönemine ait metinlerde hem de ölümünden sonra oluşan ideal kral imgesini pekiştiren, hatta onu efsanevi bir figüre dönüştüren anlatılar White'ın kuramıyla örtüşen özelliklere sahiptir. White'ın teorisi ile ilgili bkznz. (White, 2014) ve (Tezcan, 2018).

Alfred'in çeviri faaliyetleri tartışmalı olsa da bu faaliyetlerin Alfred'e atfedilmesi onun kendinden sonraki dönemlerde de devam eden bilge kral imajına katkı sağladığı açıktır.

İngiltere'nin Gözbebeği¹⁶

Kral Alfred, yalnızca Anglo-Sakson İngiltere'sinin güçlü bir hükümdarı değil, aynı zamanda yüzyıllar boyunca farklı tarihsel, edebi ve kültürel bağlamlarda yeniden şekillendirilen ve idealleştirilen bir figür olarak varlığını sürdürmüştür. Bilgeliği, siyasi başarıları, hukuk reformları ve manevi yönüyle yüceltilen Kral Alfred, zamanla bir kült hâline gelmiş ve İngiliz tarihinin en önemli kahramanlarından biri olarak anılmıştır. Çağlar boyunca bilgeliği, cesareti, siyasi ve askeri başarıları ile idealleştirilmiş nitekim XIX. yüzyılda ulusal kimliğin ve kahramanlık idealinin bir sembolü hâline getirilmiştir. Bu süreç, Alfred'in yalnızca tarihî anlatılarda değil, aynı zamanda romanlar, halk hikâyeleri ve çocuk edebiyatında da ideal bir hükümdar olarak tasvir edilmesine zemin hazırlamıştır (Yorke, 2003).

Kral Alfred'in idealleştirilmesinin ve farklı dönemlerde yeniden üretilen imajlarının temel kaynaklarından birini Asser'in biyografisi teşkil eder. Eserdeki bilge, vakur, dindar ve savaştı Alfred imajı sonraki yüzyıllarda Alfred mitinin temelini teşkil etmiş dahası birçok yazar Asser'in kullandığı ifadelerle Alfred'i yüceltmıştır (Keynes, 1999, s. 230). Örneğin, X. yüzyılda tarihçi Æthelweard (öl. yak. 998) da Kral Alfred hakkında şu ifadeleri kullanmıştır:

(...) Ardından, yine aynı yıl içerisinde, Saksonların kralı, Batı'nın halklarının sarsılmaz sütunu, adaletle dolu, harpte faal, bilgece konuşan bir adam olan ve süslü Latince dilinden sayısız kitabı kendi diline muazzam bir çeşitlilik ve zenginlikle çeviren ve bunu sadece alimler için değil duyan herkesin okuması için yapan Boethius'un kitabının acıklı çilesini bir nevi hayata geçiren Ælfred bu dünyadan göçtü. (Æthelweard, 1962, s.50)

Kral Alfred'in askeri başarısına yönelik bir diğer övgü, hamiliğini Æthelweard'ın üstlendiği Eynshamlı Ælfric'te (yaklaşık 955 – 1010/1025) de görülmektedir. Ælfric Alfred'i, halkını Danlara karşı koruyan bir kral olarak yüceltir (Ælfric, 1922, ss. 416-417). Kral Alfred'in siyasi başarıları ve bilgeliği, yalnızca tarihi kayıtlarda değil, halk anlatıları ve şiirlerde de kendine yer bulmuştur. Bu hikâyeler arasında en bilinenlerden biri olan *Alfred ve Ekmekler* (ya da kekler, En. Alfred and the Cakes) Alfred'in kral imajının da bir parçasını yansıtmaktadır. Hikâyeye göre bir gün Kral Alfred Athelney/Athelings kırsalında bir çobanın evine kimliği belirsiz bir gezgin olarak misafir olur. Bu misafirlik sırasında Alfred, çobanın ekmek pişiren eşi tarafından ekmeklerin yanmasına kayıtsız kaldığı için azarlanır ama "(...) bu hakaretleri ilahi adalete atfederek, biraz da sarsılmış şekilde ve kadının azarlarına boyun eğerek" (Lapidge & Keynes, 2004, s. 198) sadece ekmeği çevirmekle kalmaz, aynı zamanda hazır olduğunda ekmekleri çıkarırken kadına yardım da eder (Lapidge & Keynes, 2004, ss. 197-202). Bu anlatının, İskandinav istilalarının en yoğun yaşandığı dönemde Kral Alfred'in karşılaştığı askeri ve siyasi zorluklardan esinlendiği düşünülmektedir. Hikâyenin erken dönem versiyonlarında Kral Alfred'in sebatkâr ve alçakgönüllü bir lider olarak öne çıktığı görülmektedir.¹⁷

Alçakgönüllü ve bilge bir hükümdar olarak resmedilen Alfred'in aynı zamanda ideal bir Hristiyan kralın erdemlerine nail olduğu vurgusu Norman İstilas (1066) sonrasında da devam etmiştir. I. William (ya da Fatih William hük. 1066-1087) ve halefleri, Anglo-Sakson geçmişiyile kendi meşruiyetlerini pekiştirmek amacıyla bir istikrar ve süreklilik anlatısı kurmuşlardır. (Carpenter, 2004, s. 6) Örneğin Aziz Edward'ın annesinin Norman olması ve kendisinin Normandiya'da büyümüş olması nedeniyle, "ilk Norman kralı" olarak lanse edilmiş böylece Kral Alfred'in soyundan gelen Batı Sakson krallarının kurduğu krallık, Norman anlatısında çok kültürlü "kadim" bir krallığa dönüştürülmüştür (Niles, 2015,

¹⁶ "England's Darling" Kral Alfred'in özellikle Viktorya Dönemi ve sonrasında İngiltere'nin "en sevilen kralı" olmasına ve halk arasındaki imajına işaret eden bir kullanımdır. Özellikle Alfred Austin'in (doğ.30 Mayıs 1835 – öl. 2 Haziran 1913) *England's Darling* eserinde Kral Alfred için bu ifadeyi kullanmıştır. (Austin, 2016) "İngiltere'nin Gözdesi" olarak da çevirebileceğimiz bu tabiri Alfred'in İngiltere tarihindeki yerini daha iyi vurguladığını düşündüğümüz "gözbebeği" olarak çevirmeyi daha uygun bulduk. y.n.

¹⁷ Hikâyenin birçok farklı versiyonu bulunmakla birlikte makalede yer verilen *Vita S. Neoti* versiyonudur. Günümüze ulaşan ve en erken tarihli örneği olarak kabul edilen *Vita S. Neoti* nin X. yüzyıla tarihlendiği düşünülmektedir. Bknz. (Lapidge & Keynes, 2004, s.197-202)

ss. 6-8). Bu yeni düzende de Alfred özellikle dindar ve adil kral imajını sürdürmeye devam etmiştir. XII. yüzyılın en önemli tarihçilerinden biri olarak kabul edilen Malmesburyli William (doğ. yak. 1090 – öl. yak. 1143) *Gesta Regum Anglorum*'da Kral Alfred'i şu sözlerle övmektedir:

Tüm bu zaman boyunca kralın iç yaşamı kayda değerdi ve son derece övgüyü hak etmekteydi. Birilerinin de dediği gibi “silahların çatışmasında kanunlar sessiz kalır” lafı doğru olabilir; lakin trompetlerin haykırışının ve muharebenin gürültüsünün ortasında Alfred, dini uygulamalar ve askeri disiplini her bir tebaasının eşit seviyede anlamasını sağlamak için kanunlar yapmıştır. (William of Malmesbury, 1998, ss. 188-189)

Çağlar boyunca başarıları ve erdemleriyle birçok esere konu olan Kral Alfred, bu niteliklerinden ötürü "Büyük" (Magnus) ünvanıyla anılmıştır ve bu ünvana layık görülen tek İngiliz kralıdır. XIII. yüzyıla tarihlenen Matthew Paris'in *Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani* adlı eserinde, Alfred'in erdemlerine atıfla “Büyük Alfred” şeklinde anıldığına dair bir not düşülmesi (Paris, 1867, s. 10), bu ünvanın en erken örneklerinden biri olarak kabul edilir. Öte yandan, Alfred'in “büyük” ünvanıyla anılmasının esas olarak XVI. yüzyıl sonrasında yaygınlık kazandığı da ileri sürülmektedir. Ancak Matthew Firth, bu görüşe karşı çıkarak, XIII. yüzyıla tarihlenen *Egils Saga* ve *Landnámabók*'un yanı sıra, Wendover'lı Roger'ın *Flores Historiarum*'u, Matthew Paris'in *Chronica Majora*'sı, Cirencester'lı Richard'ın *Speculum Historiale*'si ve XIV. yüzyıla tarihlenen Thomas Walsingham'ın *Gesta Abbatum* redaksiyonu gibi Orta Çağ kaynaklarında da Alfred'in “Büyük” ünvanıyla anıldığını vurgulamaktadır (Firth, 2024). Bu da Alfred'in Orta Çağ boyunca birçok eserde bu ünvanla birlikte anıldığını göstermektedir.

Kral Alfred'in “Büyük” olarak yüceltilmesi, yalnızca bireysel erdemlerinin değil, aynı zamanda tarihsel bağlamda bir devamlılık ve istikrar sembolü olarak yeniden anlamlandırılmasının da bir sonucudur. Norman İstilasası sonrasında süreklilik ve istikrar kaygısı ile Alfred bir referans noktasına ve zaman içinde ideal bir kral mitine dönüştürülmüştür. Bu efsaneleşme sürecinde Elizabeth Dönemi (1558-1603) yazarlarının İngiliz geçmişine olan merakı oldukça önemli bir yer teşkil etmektedir. Övgü dolu ve büyük ölçüde kurgusal bir anlatıya dayanan John Foxe'un (doğ.1516-öl. 1587) *Actes and Monuments* isimli eserinin “Büyük Alfred” bölümü bu bağlamda önemli bir yere sahiptir (Firth, 2024, s. 1). Foxe, Alfred'in iyi ve adil yönetiminin yanı sıra eğitime önem, ahlak sahibi örnek bir olarak da övmektedir. (Foxe, 1570, III. s.203-204) Matthew Parker (doğ.1504–öl.1574) da aynı dönemde Asser'in Kral Alfred biyografisini *Ælfredi Regis Res estæ* adıyla, Alfred'in yanan ekmek/kekler hikayesi ile birleştirerek yayınlamıştı. Kral Alfred'e ilişkin bu anlatıların, Elizabeth Dönemi'nde kilise siyasetinin belirleyici isimleri olan Matthew Parker ve John Foxe tarafından kaleme alınması tesadüf değildir. Bu durum, Anglikan Kilisesi'nin meşruiyetini Norman öncesi İngiliz Kilisesi'ne dolayısıyla Alfred'in kilise reformlarına ve dini liderliğine dayandırma çabasının bir parçası olarak yorumlanmaktadır (Firth, 2024, ss. 1-2).

Zamanla bu çaba, Alfred'in ulusal bir sembol olarak idealleştirilmesine de zemin hazırlamıştır. Kral Alfred'in idealleştirilmesi, özellikle XVIII. ve XIX.¹⁸ yüzyıllarda edebi eserlerde ve heykellerde belirginleşmiştir. James Thomson (doğ.1700-öl. 1748) ve David Mallet'in (doğ. yak. 1705-öl.1765) *Alfred: A Masque* (1740) eseri, Alfred'i ulusal bir kurtarıcı ve kahraman olarak sunmuştur. (Thomson, 1740) Burada dikkat çeken nokta, Kral Alfred'in yalnızca bir askeri lider olarak değil, aynı zamanda İngiliz özgürlük ideallerinin taşıyıcısı olarak betimlenmesidir:

Dinle, Alfred, devletin babası,
İlan edecek, cennetin yücresi senin dehanı!
Kahramanın yüceliğini ispatlayan,
Asla ama asla umutsuzluğa kapılamamasıdır.
(Thomson, 1740, s. 15)

¹⁸ Kral Alfred'in zamanla efsanevi bir figüre dönüşmesi ve özellikle XVII. yüzyıldan itibaren bu anlatının farklı dönemlerde yeniden üretilmesiyle ilgili pek çok kaynak mevcuttur. Ancak bu çalışmada, tüm bu kaynaklara yer vermek mümkün olmadığından, Alfred'in ideal kral imajını yüzyıllar boyunca şekillendiren ve öne çıkan temel eserlere odaklanmayı tercih ettik. y.n.

Thomson'un eserinde Alfred, yalnızca bir hükümdar değil, aynı zamanda sarsılmaz bir irade ve ilahi bir amaca hizmet eden bir lider figürü olarak idealize edilir. Bu betimleme, bireysel kahramanlık kadar kamusal sorumluluğa da vurgu yapmaktadır. Böylece Thomson, Kral Alfred aracılığıyla hem ahlaki hem de siyasal erdemlerin birleştiği bir kral modeli sunmaktadır. Bu model, klasik idealler ile Hristiyan inançlarının kesişiminde yer alan ideal İngiliz hükümdar anlayışını da yansıtmaktadır (Thomson, 1740, s. 19). Eser XVIII. ve XIX. yüzyıl eserlerinin de ilham kaynağı olmaya devam etmiş ve aynı zamanda ünlü *Rule, Britannia!* marşının doğmasına vesile olmuştur. *Rule, Britannia!* Kral Alfred'in gemilerinin Danları yenmesini gösteren bir gölge oyunu eşliğinde sunulmuş ve böylece İngiliz donanmasının kökeninin Alfred'e dayandırılmasının da temelini teşkil etmiştir (Parker, 2007, ss. 64-65). XIX. yüzyıldaki birçok Alfred temalı oyun ve şiirde, *Rule Britannia!* alıntılanmaya devam etmiş zamanla Britanya'nın emperyal gücünün sembolü bir haline gelmiştir. (Monod, 2009, s. 161) Dahası Kral Alfred'in Britanya tarihinin de bir kahramanı olarak görülmeye başlanmasının da başlangıcı olarak değerlendirilmiştir (Parker, 2007, s. 65).

XIX. yüzyılda ise Alfred'in yine benzer temalarla yüceltilmiş ve efsanevi karakteri ile eserlere konu olmaya devam etmiştir. Örneğin Charles Dickens (doğ. 1812-öl. 1870) Kral Alfred'i *A Child's History of England* adlı eserinde, İngiliz çocuklarına halk kahramanı olarak sunmuştur. Dickens Alfred'i "iyi Sakson" olarak tanımlamış ve sahip olduğu erdemleri şu sözlerle övmüştür:

Hayranlıkla düşünmek için duruyorum; çünkü o asil kral, tüm Sakson erdemlerini tek başına bünyesinde barındırıyordu. Felaketler onu yenemedi, refah onu yozlaştıramadı, azmini hiçbir şey sarsamadı. Yenilgide umutlu, zaferde cömertti. Adaleti, özgürlüğü, gerçeği ve bilgiyi severdi. Halkını eğitime konusundaki titizliğiyle, muhtemelen güzel eski Sakson dilini koruma adına hayal edebileceğimden daha fazlasını yaptı. O olmasaydı, bu hikâyeyi anlattığım İngilizce dili, belki de anlamının yarısını kaybetmiş olacaktı. (Dickens, 1852)

Dickens'in ifadeleri, Alfred'in yalnızca bir tarihsel kişilik olarak değil, aynı zamanda ulusal hafızada bir tür 'ahlaki pusula' olarak konumlandırıldığını da göstermektedir. Bu anlatının tarihyazımında nasıl pekiştirildiğini ise Edward A. Freeman'ın *The History of the Norman Conquest of England* adlı eserinde görmek mümkündür. Eserde Alfred ve II. Æthelred'i (hük. 978-1013) karşıt figürler olarak sunulmaktadır. Alfred, liderliği, cesareti ve kriz anındaki kararlılığıyla idealleştirilirken, Æthelred, zayıf iradesi ve siyasi başarısızlığı nedeniyle eleştirilir. Çünkü Freeman'a göre, Alfred krallığını istilalara karşı başarıyla korumuş büyük bir kralken, benzer bir istila ile karşı karşıya gelen Æthelred ise başarısız olmuştur. (Freeman, 1908) Bu karşılaştırmada özellikle Alfred'in zor zamanlarda istikrarı sağlayan bir kral olarak öne çıkması, onun "kriz yöneten hükümdar" kimliğini tarihsel hafızada daha da güçlendirmiştir. Ancak bu tür değerlendirmelerin yapısal koşulları yeterince dikkate almadığına dikkat çeken Simon Keynes, Freeman'ın birey merkezli ve ahlaki yargılara dayalı yaklaşımını eleştirir. Keynes'e göre, Æthelred'in başarısızlığını yalnızca kişisel niteliklerle açıklamak, dönemin karmaşık siyasal, askeri ve kurumsal gerçekliklerini göz ardı etmek anlamına gelmektedir (Keynes, 1999).

XX. yüzyılda da Alfred'in kral imajı popülerliğini sürdürmeye devam etmiştir. 1911 yılında G. K. Chesterton tarafından kaleme alınan *The Ballad of the White Horse*, hem edebi hem de kültürel açıdan Kral Alfred anlatısının yeniden üretildiği önemli eserlerden biridir (Chesterton, 1911). Chesterton önsözünde eserin tarihsel bir açıklamaya ihtiyaç duymadığını zira eserin tarihten çok geleneği vurgulamak amacını taşıdığını, Kral Alfred'in, Kral Arthur gibi tamamen efsanevi bir figür olmaktan ziyade tarihi bir karakter olarak efsane olduğunu dile getirmektedir. Chesterton, efsanenin tarihi bir "teleskop gibi sıkıştırarak" aktardığını, yani zaman içindeki olayları duygusal bir bütünlük içinde birleştirdiğini savunmaktadır (Chesterton, 1911). Bu da eserin, tarihi gerçekliği birebir aktarmaktan çok geçmişin anlamlandırılmasına yönelik bir işleve sahip olduğunu göstermektedir. Chesterton'ın yaklaşımı, tarihsel bilincin nasıl inşa edildiğini ve efsanelerin, geçmişi anlamlandırmada nasıl bir rol oynadığını da göstermektedir. Alfred'i kararlı, başarılı ve halkına bağlı bir figür olarak yüceltmesi, onun yalnızca geçmişin değil, aynı zamanda modern zamanların da ihtiyaç duyduğu "erdemli kral" tasavvurunun sürekliliğini sağlayan bir simgeye dönüşmesinde etkili olmuştur.

Bu dönüşüm, bireysel temsillerin ötesine geçerek, Alfred'in tarihsel kişiliğinin kolektif bir belleğe mal edilmesine de zemin hazırlamıştır. Kral Alfred'in ideal hükümdar imajı, tarihsel gerçekliğin

ötesinde, halk anlatıları, edebi metinler ve dini çerçevede yeniden yorumlanarak nesiller boyunca ideal bir kral figürü olarak inşa edilmiştir. Pierre Nora'nın *lieux de mémoire* (hafıza mekânları) (Nora, 2022) kavramıyla açıkladığı gibi, geçmişin belirli anlatılar ve ritüeller aracılığıyla bugüne taşınması, Alfred'in yalnızca tarihsel bir figür olarak değil, farklı bağlamlarda "hatırlanan" ve sürekli yeniden anlamlandırılan bir kral olarak ele alınmasını sağlamıştır. Chesterton da Alfred'in efsaneler sayesinde nesiller boyunca hatırlandığını ve onun erdemleriyle donatılmış bir hafıza figürü haline geldiğini ortaya koyar. Bu çerçevede Alfred'in, yalnızca Orta Çağ'a ait tarihsel bir figür olmanın ötesinde, farklı dönemlerin siyasi ve kültürel ihtiyaçlarına göre yeniden anlamlandırılan ve bu yönüyle zamana uyum sağlayan bir mit haline geldiği görülmektedir. Kral Alfred'in tarih boyunca süregelen bu ölümsüz imajı, ulusal kimlik inşasında da güçlü bir referans noktası olmuştur. Kral Alfred 1901 yılında, onunla özdeşleşen Winchester'de ölümünün bininci yılında (yanlış hesaplanmış da olsa) büyük bir coşkuyla anılmış, adına bir heykel dikilmiş (Parker, 2014, s. 1) ve bu sembolik anma, onun yalnızca geçmişte değil, modern dönemde de "hafıza mekanları" içinde yaşatıldığını ortaya koymaktadır.

Alfred'in kendi döneminden günümüze kadar popülerliğini koruyabilmesinin temelinde, kazandığı askeri zaferlerin yanında bu zaferlerin ardından oluşturduğu siyasi ve kültürel mirasın sürekliliğini sağlayan anlatılar yatmaktadır. Edington'daki zaferinin ardından Alfred, yalnızca Wessex'in değil, tüm Ada'nın kaderini şekillendirme iddiasını benimseyerek Wessex merkezli bir birlik idealini yerleştirmeye çalışmış, bu sayede birleşik bir İngiltere fikrinin temellerini atmıştır. Eğitime, bilgelik arayışına ve özellikle İngilizcenin kullanımına verdiği önem, Alfred'i yalnızca bir savaşçı kral değil, halkının kültürel gelişimini hedefleyen bir hükümdar konumuna taşımış; ahlak, adalet ve bilgeliği temsil eden erdemli kral imajının doğmasına yol açmıştır. Bu erdemler, onu sonraki yüzyıllarda farklı toplumsal ve siyasi bağlamlarda ideal kral figürü olarak yeniden gündeme getiren temel özellikler olmuştur. Nitekim Alfred'in bu çok boyutlu imajı, onun Orta Çağ İngiliz kralları arasında ayrıcalıklı ve daha popüler bir konuma yerleşmesine neden olmuş; İngiltere'yi fiilen birleştiren ve "İngiltere'nin ilk kralı" olarak anılan (Foot, 2011) torunu Æthelstan (hük. 927-939) gibi güçlü hükümdarları dahi gölgede bırakmasına yol açmıştır. Çağlar süren bu imajın nedenlerinden biri de Alfred'in biyografisidir. Bu eser, doğrudan Alfred'in karakterine, yönetim anlayışına ve başarılarına dair somut bilgiler sunarak onun kimliğini nesiller boyu canlı tutmuştur. Alfred'in eğitim tutkusu, adalet duygusu ve halka yakınlığı gibi özellikler, farklı dönemlerde ihtiyaç duyulan liderlik modellerine cevap verebilecek kadar esnek ama güçlü bir anlatı oluşturmuştur. Alfred imajı zamanla bir kült haline gelmiş ve Keynes'in ifadeleri ile "*Alfredophilia*"dan¹⁹ *Alfredomania*'ya" dönüşmüştür (Keynes, 1999).

Tipki Kral Arthur'un "bir zamanların ve geleceğin kralı" (Malory, 2008, s. 517) olarak efsanelerde sürekli yeni anlamlar kazanması gibi, Alfred de her dönemin siyasi, toplumsal veya kültürel beklentilerine göre yeniden yorumlanmış, anlatısı değişen ihtiyaçlara göre güncellenmiş ve bu sayede hikâyesi hem canlı kalmış hem de yeni eklentilerle zenginleşmiştir. Özellikle XII. yüzyıldan sonra değişen dengelerde bir referans ve meşruiyet modeli haline gelmesinde, Alfred'in her döneme hitap edebilecek çok yönlü özellikler taşıması ve farklı ihtiyaçlara cevap verebilen bir kral modeli sunması etkili olduğu görülmektedir. Kral Alfred'in çağlar süren popülerliğinde bugün hala dizilere ve filmlere konu edilmesi, onun tarihsel kimliğinin kolektif hafızada nasıl sürekli yeniden üretildiğini de göstermektedir. Bu bağlamda Kral Alfred, temsil ettiği değerlerle ulusal kimliğin kurucu bir unsuru hâline gelmiş/getirilmiş ve manen asla ölmemiş ideal bir kral olarak varlığını sürdürmüştür.

Sonuç

Kral Alfred'in tarihsel kimliği, yalnızca kendi çağında değil, onu izleyen yüzyıllarda da farklı anlatı biçimleriyle yeniden inşa edilmiş ve 'zamanlar üstü' bir ideal kral imgesi haline getirilmiştir. Onun hükümdarlığı yalnızca kendi dönemindeki askeri başarılarla sınırlı kalmamış bu başarıların sonraki kuşaklar tarafından nasıl anlamlandırıldığı ve temsil edildiği çerçevesinde, çok katmanlı bir inşa sürecinin merkezinde yer almıştır. Kral Alfred'in zaferleri ve yönetimi, döneminin tarihçileri tarafından belirli anlatı kalıpları içerisinde yorumlanarak, hükümdarlık meşruiyetinin temellerinden biri hâline

¹⁹ Keynes, "The Cult of King Alfred the Great" başlıklı makalesinde, *Alfredophilia* terimini Alfred'e duyulan tarihsel hayranlık ve sevginin ilk evresi için kullanır. Ancak özellikle XVIII. ve XIX. yüzyıllardan itibaren bu hayranlığın giderek *Alfredomania*'ya, yani neredeyse bir takıntı boyutuna evrildiğini vurgular. Bknz. (Keynes, 1999)

getirilmiştir. Bu bağlamda Alfred, yalnızca IX. yüzyıl İngiltere'sinin bir kralı değil, aynı zamanda sonraki yüzyılların siyasi ve kültürel ihtiyaçlarına göre yeniden şekillendirilen simgesel bir figür olarak değerlendirilmelidir. Her dönem, kendi değer ve beklentileri doğrultusunda Alfred'i yeniden tanımlamış böylece onun mirası, zamana ve değişen anlam dünyalarına rağmen süreklilik kazanmıştır.

Bu idealleştirme sürecinin en belirleyici unsurlarından biri, İskandinavlara karşı kazanılan zaferdir. Orta Çağ'da, özellikle erken dönemlerde, kral idealinin temel belirleyicilerinden biri olan askeri ve siyasi başarı, Alfred'in figüründe güçlü biçimde vücut bulmuştur. O, yalnızca Wessex'i istilalardan korumakla kalmamış aynı zamanda Anglo-Sakson dünyasında ortak bir kimliğin ve direnişin sembolü haline gelmiştir. Ayrıca bu zafer, yalnızca kısa vadeli bir askeri başarı değil, ilerleyen yüzyıllarda Alfred'i merkezi bir figür haline getiren tarihsel bir başlangıç noktası da olmuştur.

Diğer yandan Kral Alfred, tarihi kaynaklarda bilge, adil ve Tanrı korkusu taşıyan bir hükümdar olarak öne çıkmıştır. Bu yönüyle Alfred hem dünyevi hem de uhrevi sorumlulukları üstlenen örnek bir Hristiyan kral figürüne dönüşmüş savaşçı kimliğinin yanında yasa koyucu, eğitimin hamisi ve ahlaki değerlere bağlı bir lider olarak idealize edilmiştir. Bu noktada, Kral Alfred'in "ideal kral" figürünün inşasında başvurduğumuz temel birincil kaynakların mahiyetine değinmek elzemdir. *Vita Ælfredi*, Kral Alfred'i yalnızca siyasi bir lider olarak değil, neredeyse azizleşmiş bir figür olarak sunduğu görülmektedir. Eser, Alfred'in bilgeliliğini, adalet anlayışını, Tanrı korkusunu ve ahlaki bütünlüğünü öne çıkararak onu Hristiyan hükümdarlık idealinin somut bir tezahürü olarak resmeder. *Anglo-Saxon Chronicle* ise özellikle onun askeri başarılarını ve liderlik vasıflarına vurgu yapmaktadır. Kroniğin derlenme süreci bile Wessex Krallığı'nın sürekliliğini teminat altına alma ve Alfred'in soyunun siyasal meşruiyetini güçlendirme amacını yansıtmaktadır. Bu tür metinler, yalnızca geçmişin tarafsız bir kaydı olarak değil, aynı zamanda kendi dönemlerinin siyasal, kültürel ve teolojik ihtiyaçlarına hizmet eden anlatılar olarak değerlendirilmelidir. Nitekim Kral Alfred hakkındaki bu iki önemli kaynak da hükümdarlığı sırasında derlenmiştir. Bu da onların doğrudan siyasi kaygılar doğrultusunda şekillendiği ihtimalini güçlendirmektedir.

Dahası, Alfred'e atfedilen ya da onun himayesinde yazılan metinlerde de benzer biçimde siyasal, hukuki ve dini bir ajandanın izleri açıkça gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, Alfred'in tarihsel portresini biçimlendiren kaynakların doğasına dair eleştirel bir farkındalık geliştirmek, yalnızca Alfred örneği ile sınırlı kalmayıp, genel olarak Orta Çağ hükümdarlık anlatılarının nasıl idealleştirildiğini ve efsane ile tarihsel gerçekliğin nasıl iç içe geçtiğini kavramak açısından da önemlidir. Kral Alfred'in ideallliği, bireysel niteliklerinin ya da döneme özgü başarılarının ötesinde, onun etrafında şekillenen anlatıların üretildiği tarihsel bağlamlardan ve bu bağlamlarda oluşan siyasal, teolojik ve kültürel anlam dünyalarından da beslenmektedir. Bu da Kral Alfred'i tarihsel bir kişilikten öte, geçmiş ile şimdi arasında sürekli yeniden üretilen simgesel bir yapı olarak ele alma gerekliliğini ortaya koyar.

Sonuç olarak, her dönemin ihtiyaçlarına göre yeniden şekillenen imajı, zamanla İngiliz monarşisinin meşruiyetini besleyen güçlü bir sembole dönüşmüştür. Alfred'in tarihsel gerçekliğe dayanan çok yönlü kişiliği, onu yalnızca askeri ve entelektüel başarılarıyla değil, aynı zamanda temsil ettiği değerlerle de öne çıkarır. Alfred'in istilacılara karşı kazandığı zaferler, bilgeliliği, entelektüel ilgileri ve siyasi uygulamaları, onu her çağın kendi anlam dünyasına göre yeniden üretebileceği çok yönlü bir kral haline getirdiği görülmektedir. Kral Arthur'un aksine, Alfred tarihsel bir figürdü ve ardında güçlü bir yazılı miras bırakmıştır. Bu miras, onun yalnızca tarihsel bir şahsiyet olarak değil, geçmişle bugünü birbirine bağlayan, her devrin kendi içinde yeniden canlandırdığı bir "kral miti" olarak konumlanmasını sağlamıştır. Nitekim hem çok boyutlu kişiliği hem de tarihsel gerçekliği, Alfred'in her dönem için yeniden ideal bir hükümdar olarak benimsenmesini kolaylaştırmış, Arthur gibi efsanevi figürlere kıyasla, meşruiyetini ve temsil gücünü daha sağlam temellere oturtmuştur.

Çıkar çatışması:

Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Mali destek:

Yazar bu çalışma için mali destek almadığını bildirmiştir.

Etik kurul onayı:

Yazar bu çalışmada etik kurul onayına gereksinim duymadığını beyan etmiştir.

Kaynakça

Birincil Kaynaklar

- Aelfric. (1922). *The Old English version of the Heptateuch, Aelfric's Treatise on the Old and New Testament and his preface to Genesis* (S. J. Crawford, Yay. haz.). Oxford University Press.
- Alfred. (2004). *Asser's Life of King Alfred and other contemporary sources* içinde (S. Keynes & M. Lapidge, Yay. haz. & Çev.). Penguin Classics.
- Asser. (2004). *Life of King Alfred*. S. Keynes & M. Lapidge (Yay. haz. & Çev.), *Alfred the Great: Asser's Life of King Alfred and other contemporary sources* içinde (s.66-110). Penguin Classics.
- Æthelweard. (1962). *The chronicle of Æthelweard* (A. Campbell, Yay. haz. & Çev.). Thomas Nelson and Sons.
- Austin, A. (1896). *England's darling*. Macmillan and Co.
- Birch, W. de G. (1964). *Cartularium Saxonicum: A collection of charters relating to Anglo-Saxon history* (Cilt. II.). Johnson Reprint Corporation.
- Chesterton, G. K. (1999). *The ballad of the White Horse*. Project Gutenberg. <https://www.gutenberg.org/files/1719/1719-h/1719-h.htm> (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2025)
- Dickens, C. (1852). *A child's history of England*. Project Gutenberg. (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2025). <https://www.gutenberg.org/cache/epub/699/pg699-images.html>
- Eco, U. (2013). *Gülün adı* (Ş. Karadeniz, Çev.). Can Yayınları.
- Foxe, J. (1570). *Acts and Monuments*. Digital Humanities Institute, University of Sheffield. Son Erişim Tarihi 12 Mart 2025, <https://www.dhi.ac.uk/foxe/index.php?realm=text&gototype=&edition=1570&pageid=200&anchor=Alfred#kw>
- Freeman, E. A. (2022). *A Short History of the Norman Conquest of England*. Project Gutenberg. (Erişim Tarihi: 25 Haziran 2025) <https://www.gutenberg.org/cache/epub/68963/pg68963-images.html>
- Kitabı Mukaddes*. (2011). Süleyman'ın özdeyişleri [Yeni Çeviri]. Kitabı Mukaddes Şirketi.
- William of Malmesbury (1998). *Gesta regum Anglorum: The history of the English kings*, (Cilt 1) (R. A. B. Mynors, R. M. Thomson & M. Winterbottom, Yay. haz. & Çev.). Clarendon Press.
- Paris, M. (1867). *Gesta abbatum monasterii Sancti Albani* (H. T. Riley, Yay. haz.). Longmans, Green, Reader, and Dyer.
- The Anglo-Saxon Chronicle*. (1961). (D. Whitelock, Yay. haz.), Eyre and Spottiswoode.

İkincil Kaynaklar

- Abels, R. (2014). Army. M. Lapidge, J. Blair, S. Keynes, & D. Scragg (Yay. haz.), *The Wiley Blackwell encyclopedia of Anglo-Saxon England* (2nd Bs.) içinde. Wiley Blackwell.
- Abels, R. P. (1998). *Alfred the Great: War, culture and kingship in Anglo-Saxon England*. Longman.
- Anlezark, D. (2017). *Alfred the Great*. Amsterdam University Press.
- Bately, J. (2009). Did King Alfred actually translate anything? The integrity of the Alfredian canon revisited. *Medium Ævum*, 78(2), 189-215. <https://doi.org/10.2307/43632837>
- Blair, J. (2014). Burghal Hidage. M. Lapidge, J. Blair, S. Keynes, & D. Scragg (Yay. haz.), *The Wiley Blackwell encyclopedia of Anglo-Saxon England* içinde (2nd bs.). Wiley Blackwell.
- Carpenter, D. (2004). *The struggle for mastery: The Penguin history of Britain, 1066–1284*. Penguin Books.
- Davis, R. H. C. (1971). Alfred the Great: Propaganda and truth. *History*, 56(187), 169–182. <https://doi.org/10.1111/j.1468-229X.1971.tb02016.x>
- Fábián, L. (2019, Haziran 25). The Biblical King Solomon in representations of Western European medieval royalty. J. M. Prestwich, A. J. S. Harris, & C. Given-Wilson (Yay. haz.), *The Routledge history of monarchy* içinde. Routledge.
- Firth, M. (2024). What's in a Name? Tracing the origins of Alfred's 'the Great'. *The English Historical Review*, 139(596), 1–32. <https://doi.org/10.1093/ehr/ceae078>
- Foot, S. (2011). *Æthelstan the First King of England*. Yale University Press.
- Godden, M. R. (2007). Did King Alfred write anything? *Medium Ævum*, 76(1), 1–23.
- Haslam, J. (2017). The Burghal Hidage and The West Saxon Burhs: A Reappraisal. *Anglo-Saxon England*, 45, 141-182. <https://doi.org/10.1017/S026367510008025X>
- Hill, D., & Rumble, A. R. (1996). *The defence of Wessex: The Burghal Hidage and Anglo-Saxon fortifications*. Manchester University Press.
- Jurasinski, S., & Oliver, L. (2021). *The Laws of Alfred: The Domboc and the making of Anglo-Saxon law*. Cambridge University Press.
- Kantorowicz, E.H. (2018) *Kralın iki bedeni*. (Ü. H. Yolsal, Çev.). BilgeSu Yayıncılık.

- Keynes, S. (1986). A tale of two kings: Alfred the Great and Æthelred the Unready. *Transactions of the Royal Historical Society*, 36, 195–217. <https://doi.org/10.2307/3679065>
- Keynes, S. (1999). The cult of King Alfred the Great. *Anglo-Saxon England*, 28, 225–356. <https://doi.org/10.1017/S0263675100002337>
- Keynes, S., & Lapidge, M. (2004). *Alfred the Great: Asser's life of King Alfred and other contemporary sources*. Penguin Classics.
- Keynes, S. (2014). Alfred the Great and the Kingdom of the Anglo-Saxons. N. G. Discenza (Yay. haz.), *A Companion to Alfred the Great* içinde (ss. 13–47). Brill.
- Konshuh, C. (2020). Constructing early Anglo-Saxon identity in the Anglo-Saxon chronicles. A. Langlands & R. Lavelle (Yay. haz.), *The land of the English kin: Studies in Wessex and Anglo-Saxon England in honour of Professor Barbara Yorke* içinde (ss. 154–180). Brill.
- Loyn, H. R. (1953). The term Ealdorman in the translations prepared at the time of King Alfred. *The English Historical Review*, 68, 513–525. <https://doi.org/10.1093/ehr/LXVIII.CCLXIX.513>
- Malory, S. T. (2008). *Le Morte Darthur*. Oxford University Press.
- Monod, P. K. (2009). *Imperial island: A history of Britain and its empire, 1660–1837*. Wiley-Blackwell.
- Nelson, J. L. (1986). A king Across the Sea: Alfred in continental perspective. *Transactions of the Royal Historical Society*, 36, 45–68. <https://doi.org/10.2307/3679059>
- Niles, J. D. (2015). *The idea of Anglo-Saxon England, 1066–1901: Remembering, forgetting, deciphering, and renewing the past*. Wiley-Blackwell.
- Nora, P. (2022). *Hafıza mekanları*. (M. E. Özcan, Çev.). Doğu Batı Yayınları.
- Parker, G. (2014). *Cambridge savaş tarihi*. İş Bankası Yayınları.
- Parker, J. (2007). 'England's darling': *The Victorian cult of Alfred the Great*. Manchester University Press.
- Powicke, M. (1962). *Military obligation in medieval England*. Oxford University Press.
- Pratt, D. (2007). *The political thought of King Alfred the Great*. Cambridge University Press.
- Preston, T. (2012). *King Alfred's book of laws: A study of the Domboc and its influence on English identity, with a complete translation*. McFarland & Company.
- Tezcan, S. (2018). Hayden White ve tarih anlatısı sorunu. *Turkish History Education Journal*, 7(2), 632–661. <https://doi.org/10.17497/tuhed.465558>
- White, H. (2014). *Metahistory: The historical imagination in 19th-century Europe. 40th Anniversary Edition*. Johns Hopkins University Press.
- Whitelock, D. (1968). *The genuine Asser*. University of Reading.
- Yorke, B. (1995). *Wessex in the early Middle Ages*. Leicester University Press.
- Yorke, B. (1997). *Kings and kingdoms of early Anglo-Saxon England*. Routledge.
- Yorke, B. (2003). Alfredism: The use and abuse of King Alfred's reputation in later centuries. T. Reuter (Yay. haz.), *Alfred the Great: Papers from the Eleventh-Centenary conferences* içinde (ss. 361–380). Palgrave Macmillan.